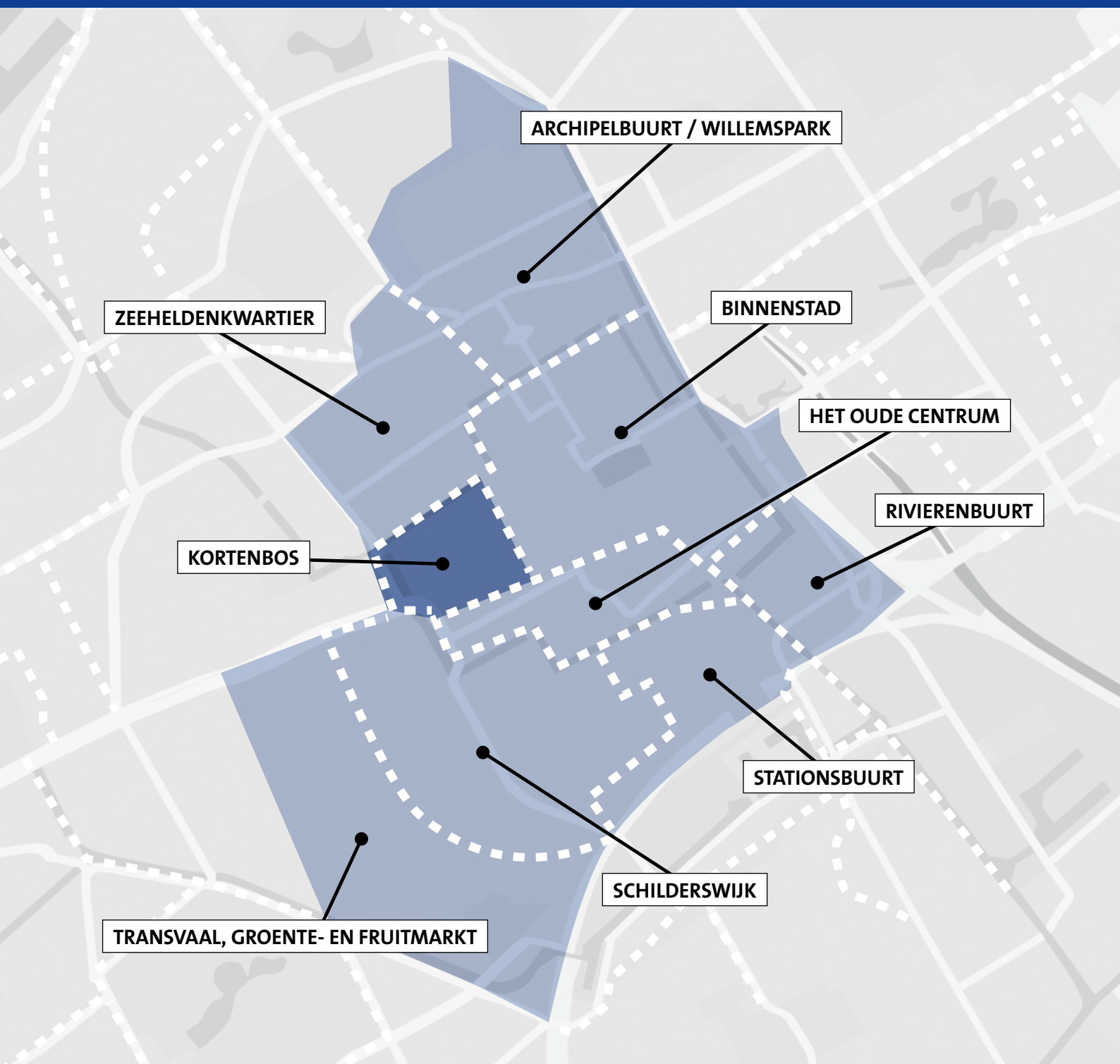

Den Haag

Wijkprogramma 2016-2019

Stadsdeel Centrum

Kortenbos

Voorwoord

Hierbij treft u het wijkprogramma voor de wijk Kortenbos 2016-2019 aan. Het programma bevat plannen over verschillende thema's die de komende tijd aandacht vragen in deze wijk. De thema's zijn gekoppeld aan de door het college geformuleerde doelstellingen in het coalitieakkoord 'Vertrouwen op Haagse kracht' op het gebied van (onder andere) leefbaarheid, veiligheid, wonen, werk en participatie.

Het college hecht er aan dat bij de aanpak wordt aangesloten bij wat er volgens de bewoners en ondernemers in de wijk leeft en speelt. Dan gaat het niet alleen om de zorgen en aandachtspunten in de wijk, maar ook om de kansen en mogelijkheden en het benutten van de inzet en potentie van bewoners zelf: de Haagse Kracht! Daarover heeft het stadsdeel met u gesproken tijdens de bijeenkomsten afgelopen zomer. Uw inbreng is samengevat in het wijkprogramma.

In dit programma is niet al het reguliere werk opgenomen, maar gaat het vooral om specifieke aandachtspunten waarop de komende tijd extra acties en inzet nodig zijn en die volgens velen het verschil kunnen maken in de komende jaren.

Centrum is een groot en divers stadsdeel. Het heeft van alles wat. De toegang tot het economisch hart van de stad via Station Hollands Spoor en het Centraal Station. De beste Binnenstad van Nederland met dynamische en moderne winkelstraten en historische parels. Het regeringscentrum van Nederland is er gevestigd. Maar ook prettige woonwijken zoals Zeeheldenkwartier, statige buurten als Willemspark en stadswijken als de Schilderswijk en Transvaal. Daarmee vraagt dit stadsdeel als geen ander om maatwerk en veel oog voor zorg en welzijn, ontwikkeling en beheer van de buitenruimte, jeugd, wijkaanpak en dienstverlening.

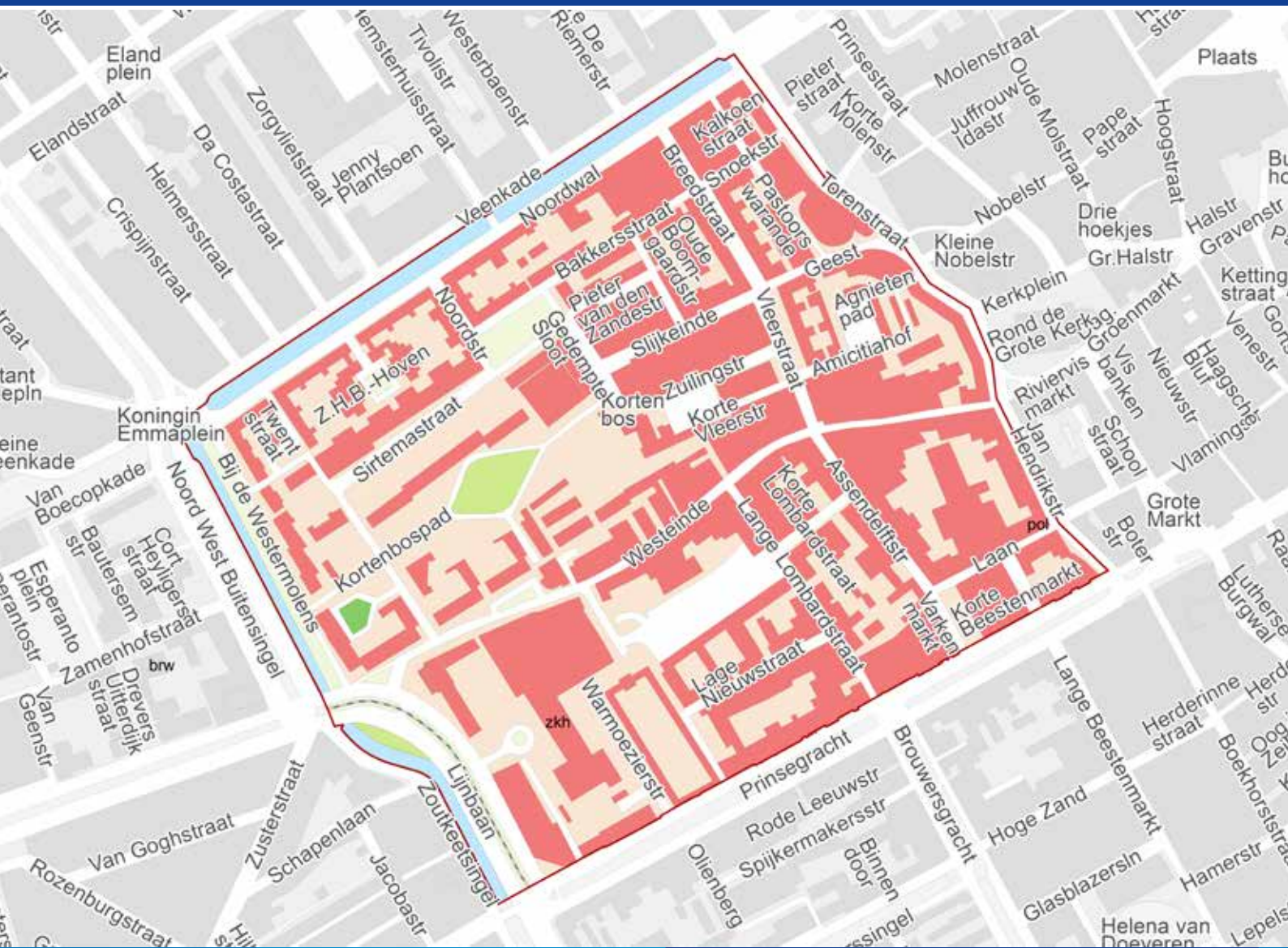
Naast de bewoners en ondernemers is ook aan de partners (zoals de corporaties en het welzijns-werk) en de gemeentelijke vakdiensten gevraagd om mee te denken over de aanpak in de wijk. Gezamenlijk gaan we de uitdaging aan om de komende tijd van uw wijk een (nog) mooiere en beter leefbare wijk te maken!

De komende vier jaar wil ik graag met u werken aan een mooie toekomst voor Kortenbos.

Boudewijn Revis
Stadsdeelwethouder Centrum

Stadsdeel Centrum

Kortenbos

Stadsdeel Centrum

Kortenbos

Inhoud

Inleiding	5
1. Karakter van het gebied	6
2. Opvallende cijfers en ervaringen	6
3. Prioriteiten	6
4. Samenvatting activiteiten 2016-2019	8
5. Activiteiten 2016	9

Inleiding

Elke wijk een eigen wijkprogramma

Dit jaar werken de stadsdelen voor het eerst met wijkprogramma's. De gemeente wil de bewoners en ondernemers meer op maat bedienen door de wijken centraal te stellen. Elke wijk heeft zijn eigen karakter en krijgt zijn eigen programma.

Wat vinden we belangrijk en wat willen we?

In het wijkprogramma staat wat bewoners, ondernemers, partners en de gemeente belangrijk vinden voor het gebied (prioriteiten) en wat we samen in de komende vier jaar willen realiseren op het gebied van jeugd en onderwijs, wonen, bedrijvigheid, leefbaarheid en veiligheid, werk en inkomen, opvoeding en zorg, sociale cohesie en buurtwaardering.

Samen met bewoners, ondernemers en andere partijen

Uitgangspunt om de doelen te bereiken is samenwerking van de gemeente met bewoners, ondernemers, welzijnswerk, politie en andere partijen in het gebied. De eigen kracht van bewoners en ondernemers staat centraal.

In dit programma is niet al het reguliere werk (beleid en projecten) opgenomen, maar gaat het vooral om specifieke aandachtspunten waarop de komende tijd extra acties en inzet nodig zijn en die volgens belanghebbenden in de wijk ('Haagse Kracht') het verschil kunnen maken in de komende jaren.

Van prioriteiten naar activiteiten

Bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties in de wijken hebben in juli en september 2015 met de gemeente besproken welke prioriteiten voor hun gebied gelden. De prioriteiten vormen de basis voor concrete activiteiten van het wijkprogramma die het stadsdeel tussen 2016 en 2019 uitvoert.

Het financiële kader van het wijkprogramma

In de wijkprogramma's wordt geen financiële paragraaf opgenomen voor projecten en activiteiten. Niet alles wat als prioriteit is aangegeven door bewoners en organisaties zal in het komend jaar kunnen worden uitgevoerd. Door de invoering van de wijkprogramma's neemt de beschikbare hoeveelheid middelen niet toe. Dat betekent dat soms binnen het budget geherprioriteerd moet worden. Sommige zaken kunnen alleen worden uitgevoerd indien daar budget voor kan worden vrijgemaakt. Dat vergt dan besluitvorming door college en Raad.

1. Karakter van het gebied

Kortenbos ligt binnen de grachtengordel, maar is geen onderdeel van het hart van de binnenstad. Een deel van de wijk is beschermd stadsgezicht. Het is ook een woongebied waar in de jaren 60, 70 en 80 stadsvernieuwing heeft plaatsgevonden. Hierbij is het oorspronkelijke karakter bijna volledig verloren gegaan door schaalvergroting. Dit is nog versterkt door de duidelijke aanwezigheid van gebouwen van Medisch Centrum Haaglanden (MCH) Westeinde, PsyQ en de GGD. Het Westeinde is een duidelijke aanlooproute naar de binnenstad. In dit gebied, dat direct tegen de binnenstad aanligt, hebben woningcorporaties veel traditionele stadsvernieuwing uitgevoerd. In Kortenbos wordt, als uitvloeisel van het Binnenstadsplan 2010-2020, nadrukkelijk gezocht naar een verdere innovatieve versterking van de woonfunctie. Er zijn twee basisscholen, twee kinderdagverblijven en een muziekschool.

2. Opvallende cijfers en ervaringen

Kortenbos is een 'dorp' in de binnenstad. Er wonen iets meer dan 7.000 mensen in de wijk in ongeveer 4.000 woningen. De gemiddelde leeftijd van de bewoners stijgt steeds meer: 76% van de wijk is ouder dan 25 jaar. In heel Den Haag is dat 70%.

De woningprijzen zijn (relatief) gunstig. Het percentage koopwoningen is lager dan gemiddeld in Den Haag: 32% in Kortenbos, 45% in Den Haag. Het aandeel sociale huur is iets hoger dan dit gemiddelde: 36% in Kortenbos, 33% in Den Haag.

Bewoners geven een 6,9 als rapportcijfer voor de kwaliteit van hun woonomgeving; dat is net zo hoog als het Haags gemiddelde. Wel is aandacht nodig voor de uitstraling en veiligheid van de openbare ruimten en de bestrating. Ook is de openbare ruimte in de ZHB-Hoven en Bakkersplein aan vernieuwing toe.

Bewonersparticipatie staat nog op een (te) laag pitje in de wijk. 19,5% van de bewoners heeft veel contacten in de wijk; in Den Haag is dat gemiddeld 29,7%.

Er zijn veel verhuizingen in Kortenbos: 37,9% van de bewoners is de laatste drie jaar verhuisd (Den Haag: 13,8%). Wel is er meer betrokkenheid van mensen die lang in de wijk wonen. Er zijn mogelijkheden om bewoners te stimuleren om actief te worden in of voor hun leefomgeving. Dat kan bijvoorbeeld met initiatieven rondom het Wijkpark Kortenbos. De wijk kan door samenwerking met de aanwezige scholen kindvriendelijker worden.

De welzijnsorganisaties en Buurthuis van de Toekomst De Kronkel dragen bij aan verdere ontwikkeling van de wijk. Verder is het een uitdaging om samenwerking te zoeken met investeerders om woonlocaties met hen te ontwikkelen. Het MCH kan meedenken met ouderen over voorzieningen voor deze doelgroep.

Er moeten meer particuliere initiatieven komen om de (semi-)openbare ruimte aan te pakken.

3. Prioriteiten

Jeugd en onderwijs

Er komt een Brede Buurtzone voor de wijk Kortenbos. De kern van deze Buurtzone wordt gevormd door De Kronkel als Buurthuis van de Toekomst, welzijnsorganisatie Zebra, De Jeugdhaven, de Meester Schabergschool, de Carolusschool, de twee kinderdagverblijven, de Muziekschool, het Centrum Jeugd en Gezin (CJG) en de bewonersorganisatie. In het Wijkpark Kortenbos, waar in 2015 het speel- en sportdeel is vernieuwd, bieden het Haags Hopje en Streetsport

aantrekkelijke activiteiten voor kinderen en jongeren. Er wordt gewerkt aan een breed pakket van activiteiten met onder meer een verlengde schooldag, sport, cultuur, educatieve- en opvoedingsondersteuning.

Activiteiten voor ouders worden ingepast in de Brede Buurtzone. Die activiteiten, zoals taalverwervingsactiviteiten, opvoedingsondersteuning, voorlichting over sociale voorzieningen en integratie, krijgen meer samenhang met de activiteiten voor kinderen. Ook komt er meer samenhang binnen het programma van de Brede Buurtzone en meer binding met de buurt door stageplekken, arbeidservaringsplekken en vrijwilligerswerk. Wat de verschillende partners binnen de Brede Buurtzone organiseren, bepaalt mede welke opdracht het welzijnswerk krijgt.

Wonen

De woonfunctie wordt ook in Kortenbos belangrijker. In het verlengde van het Binnenstadsplan 2010-2020 wordt ingezet op een intensivering van de woonfunctie door actief in te zetten op initiatieven van ontwikkelende partijen.

De verbetering van de bestaande leefmilieus in Kortenbos richt zich op verbetering van de bestaande woningvoorraad door:

- het verduurzamen van de bestaande (woning)voorraad door o.a. isolatie;
- het verbeteren van de openbare ruimte, o.a. door het verhogen van de verkeersveiligheid.

De verbetering van (particuliere) woningen leidt tot opwaardering van de wijk op sociaal, cultureel en economisch gebied.

Verbetering van de openbare ruimte krijgt nadrukkelijk aandacht. Bij voorkeur wordt aangesloten bij initiatieven uit de buurt zelf. Zo is er een initiatief van de Vereniging van Eigenaren (VvE) Sirtemastraat om hun parkeerterrein opnieuw in te richten en het te vergroenen met eigen geld. Wel zien ze graag dat de gemeente de omliggende openbare ruimte aanpakt. Mogelijk kunnen ook andere partijen worden gestimuleerd om projecten in Kortenbos te starten.

Leefbaarheid en veiligheid

Bij de aanpak van de leefbaarheid en veiligheid staan de volgende onderwerpen centraal.

- Een aantrekkelijke stad is een veilige stad. De ambitie is dat Kortenbos een veilige wijk is waar kinderen, jongeren, volwassen bewoners, ondernemers en bezoekers zich welkom en veilig voelen. De veiligheidsaanpak in de wijk sluit aan bij het Integraal Veiligheidsplan 2015-2018. Dit betekent concreet dat de prioriteit in de wijkprogramma's ligt bij de aanpak van de volgende thema's: woninginbraak, criminele- en overlast gevende groepen en woonoverlast.
- Verkeersveiligheid verbeteren, in het bijzonder voor fietsers en voetgangers op het Westeinde. Er komen 'ster'-fietsvoorzieningen op de Noordwal om het fietsgebruik te stimuleren. Die zijn onderdeel van de route binnenstad-Scheveningen.
- Meer zichtbaar handhaven. Als ook in Kortenbos ORAC's zijn geplaatst, pakken we eventuele bijplaatsingen – afval naast de ORAC's – meteen met effectieve maatregelen aan.
- Er is vaak sprake van overlast van jongeren in en rondom de ZHB-Hoven, het Bakkersplein en het Wijkpark Kortenbos. Een punt van zorg is het gebrek aan (binnensport)voorzieningen voor jongeren in de wijk. Groepen die overlast geven en criminele groepen worden daadkrachtig aangepakt met politie, handhavingsteams en andere partners.
- Het Buurtinterventieteam signaleert problemen in de wijk. Dit is een mooi initiatief, maar de leden van het team zijn nog onvoldoende een afspiegeling van de hele wijk.
- Groene initiatieven stimuleren.
- Er is behoefte om de wijk te vergroenen, vooral die delen waar nu amper groen is.

Sociale cohesie

De wijk Kortenbos is aantrekkelijk voor mensen die een echt stadsleven weten te waarderen. Een deel van de wijk, met name de omgeving van de ZHB-Hoven, is een starterswijk. Feitelijk is er in Kortenbos weinig samenhang; het is eerder een samenstelling van diverse kleine buurtjes die op het eerste oog weinig met elkaar gemeen hebben. Buurthuis van de Toekomst De Kronkel is al een belangrijke bindende factor in de wijk, maar die functie moet nog verder uitgebouwd worden. Aandachtspunt is dat er nieuwe vrijwilligers komen in de bewonersorganisatie. Het bestuur van de bewonersorganisatie moet een goede afspiegeling van de wijk zijn. Er wordt gestimuleerd dat nieuwe groepen bewoners en ondernemers met initiatieven komen om de sociale samenhang in de wijk te vergroten.

Vooraf de initiatieven gericht op de bovenstaande prioriteiten worden door het stadsdeel gestimuleerd en zo mogelijk gefaciliteerd.

4. Samenvatting activiteiten 2016-2019

Jeugd en onderwijs

- In Kortenbos wordt gewerkt aan een Brede Buurtzone. Deze Buurtzone komt niet in een gebouw, maar is een aanbod voor de wijk voor kinderen tot 12 jaar, voor jongeren van 12 tot 23 jaar en voor ouders. Scholen, Stichting Jeugdwerk, Zebra, het CJG, de politie en anderen werken hierin samen.
- In Kortenbos is een lastig te plaatsen groep van ongeveer 30 hangjongeren. Een aantal van hen zit of zat in de gevangenis en heeft over het algemeen geen startkwalificatie om aan een baan te komen. Vooral voor deze jongeren is het van belang dat er voorzieningen zijn waardoor zij hun talent kunnen ontwikkelen, zoals opleiding of trainingen met als doel een baan.
- Enkele jongeren uit de wijk zijn bezig met het opzetten van de Stichting ZHB in de buurt. Stichting ZHB in oprichting wil jongerenwerk bieden op een laagdrempelige en vernieuwende manier. Dit doet ze door samen met andere jongeren uit de wijk ontbrekende activiteiten op te zetten, maar ook door jongeren te helpen hun plek in de maatschappij te vinden. De stichting zoekt een geschikt pand in de wijk. Ze wil het pand en de te ontwikkelen voorziening zelf beheren, eventueel onder begeleiding van en samen met het gewone jongerenwerk.
- Het aanbieden van sport- en spelvoorzieningen (zowel in de openbare ruimte als inpandig) wordt gestimuleerd en mogelijk gemaakt. In samenspraak met Staedion en het welzijnswerk komt er aandacht voor de ZHB-Hoven en omgeving. Extra sportaanbod in het wijkpark blijft gehandhaafd.
- Extra aandacht voor het stimuleren van buiten(speel)activiteiten voor meisjes; die zijn er nu nog te weinig.
- Basisscholen actief betrekken bij het verbeteren van de voorzieningen in de openbare ruimte.

Wonen

- Onderzoeken waar mogelijkheden liggen voor het ontwikkelen van (nieuwe) woningen waar een impuls noodzakelijk is.
- Met corporaties en andere eigenaren wordt bekeken wat de mogelijkheden zijn om de kwaliteit van (sociale) huurwoningen te verbeteren. Actieve benadering van mogelijke investeerders om te zorgen voor meer woonlocaties.
- Er wordt zo mogelijk aangesloten bij initiatieven uit de wijk om de openbare ruimte te verbeteren, zoals het initiatief van de VvE Sirtemastraat.
- De kwaliteit van de openbare ruimte is niet in de hele wijk op het gewenste (residentie)niveau. Bewoners en ondernemers worden actief betrokken om dit kwaliteitsniveau stap voor stap te bereiken.

Leefbaarheid en veiligheid

- Onderzocht wordt hoe het Westeinde verder verbeterd kan worden, onder meer met de resultaten van onderzoek dat de gemeente de afgelopen jaren heeft gedaan. Bewoners en ondernemers willen een ander gebruik en andere inrichting van het Westeinde, onder andere om het verkeer van buiten de wijk te weren.
- Integrale aanpak van groepen die overlast geven of criminele groepen met de nadruk op de ZHB-Hoven, Bakkersplein en omgeving.
- Ondersteunen van de activiteiten van het BIT en zorgen voor een bredere samenstelling vanuit de buurt.
- Een overleg Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO) instellen met de ondernemers van het Westeinde.
- Stimuleren en ondersteunen van initiatieven om de wijk te vergroenen.
- Uitbouwen van de aanpak om woninginbraken tegen te gaan.
- Vanuit de brandweer is in samenwerking met partners aandacht voor brandpreventie en bewustwording op het gebied van brandveilig leven.

Sociale cohesie

- De bewonersorganisatie ondersteunen om nieuwe vrijwilligers te vinden.
- Samenwerking stimuleren tussen alle 'losse' initiatiefnemers in de wijk.
- Het Buurthuis van de Toekomst ondersteunen om een nog centralere rol te spelen in de wijk en (nieuwe) bewoners met elkaar te verbinden.
- Initiatief 'Kortenbos gaat Los' ondersteunen, een gecoördineerde actie(dag) om vrijwilligers te werven voor de wijk en haar activiteiten.
- Kleinschalige ontmoetingen in de openbare ruimte in de wijk stimuleren.
- Activiteiten stimuleren die oud en jong met elkaar verbinden.
- (Nieuwe) ondernemers stimuleren om actief betrokken te zijn bij de ontwikkelingen in de wijk.

5. Activiteiten 2016

De uitwerking van de beschreven prioriteiten en actiepunten naar concrete activiteiten in 2016 zal in het najaar van 2015 gestalte krijgen. Dit doen we samen met de bewoners, ondernemers en partners in de wijken.

